

pozemku poškozeného bez jeho svolení vodu od své stodoly, rušil neoprávněně jeho držbu a že byl poškozený Josef R. v obraně svých majetkových práv, když obžalovaného odháněl třebas i hrubými nadávkami, a když tento neustoupil, ranami násadou lopaty; jeť nutná obrana přípustna proti bezprávnému útoku i tehdy, když jej osoba napadená ve svých právech podnikla proti rušiteli svých práv mimo meze zákonem dovolené. Jestliže tedy v souzeném případě poškozený Josef R. podle zjištění nalézacího soudu za potyčky, která se mezi ním a obžalovaným vyvinula o odvod vody ze dvora obžalovaného přes pozemek poškozeného, uhodil několikrát obžalovaného násadou lopaty přes ramena, k čemuž přece neměl naprosto žádného práva, nutno tento jeho čin pokládati za útok proti obžalovanému, proti němuž by tento byl za podmínek posl. odst. § 2 tr. zák. oprávněn se hájiti, aniž by, jak zřejmě má mylně za to nalézací soud, byl povinen pouhým odchodem těmto násilností se vyhnouti. Přes tyto nesprávné právní závěry o oněch předpokladech nutné obrany neuznal nalézací soud na ni právem, poněvadž útok poškozeného proti obžalovanému neohrožoval žádný z právních statků (život, svobodu nebo jmění), proti jejichž ohrožení ono ustanovení zákona výlučně připouští nutnou obranu. Zjištěné pouhé, třebas opětovné uhození obžalovaného násadou lopaty přes ramena bez jakýchkoli následků, jest zřejmě jen zlým nakládáním ve smyslu § 496 tr. zák., nejvýše pak útokem na integritu tělesnou, o němž ani obžalovaný netvrdil, že jej měl důvodně za útok proti svému životu. Nedostává se tu tedy této zákonné podmínky pro nutnou obranu ani skutečnou, ani aspoň putativní; proto na nutnou obranu právem uznáno nebylo a není tu vytýkané zmatečnosti. Pokud však zmateční stížnost poukazem na to, že čin byl spáchán v pochopitelném strachu a v rozčilení, nikoli v nepřátelském úmyslu, k přestupku podle § 411 tr. zák. vyžadovaném, chce snad popřením této náležitosti skutkové podstaty provést důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 9 a) tr. ř., sluší jí namítnouti, že strach a leknutí rozsudek nalézacího soudu výslovně vyloučil a není proto ani přípustno, tvrzením těchto skutečností, jichž zjištění náleží soudu první stolice, důvod zmatečnosti ustrojiti.

Čís. 3279.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Hanobení republiky (§ 14 čís. 5 zákona) výrokem, že Československý stát je vasalem Anglie.

Všeobecná výzva, aby ti, kdo v případě války (mobilisace) budou konati vojenskou službu, neplnili povinnosti jim uložené, válku změnili v poslední boj proti buržoasii a tím dopomohli k vítězství komunistickému programu zavedení diktatury proletariátu, jest podněcováním k úkladům o republiku (§ 1 zákona) ve smyslu § 15 čís. 3 zákona.

(Rozh. ze dne 5. října 1928, Zm I 334/28.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací zavrhl po neveřejném ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 16. dubna 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem rušení obecného míru podle § 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. a zločinem výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 uvedeného zákona.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti čís. 5, 9 a) a 10 — správně jen 9 a) — § 281 tr. ř., napadajíc oba odsuzující výroky jak pro přečin podle § 14 čís. 5, tak i pro zločin podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky. Ve směru formálním (čí. 5 § 281 tr. ř.) vytýká především, že rozsudek jest nejasný a neúplný a že trpí nedostatkem důvodů. Nejasnost shledává v tom, že prý nespecifikuje a neodlišuje subjektivní stránku skutkových podstat obou trestních činů, nýbrž že se o nich vyslovuje povšechně a současně, nikoliv ohledně každého trestného činu zvláště. Zároveň vytýká, že odůvodnění výroku o subjektivní vině poukazem na obsah řeči, na inteligenci řečníkovu a na jeho povolání jako redaktora znalého programu strany, jíž věnoval své služby, jest nedostatečné, neúplné a nejasné, pokud se týče nelogické, ježto prý z pouhé příslušnosti ke straně komunistické a ze znalosti jejího programu nelze ještě usuzovati na trestný úmysl obžalovaného. Takto provádí zmateční stížnost vedle nejasnosti ve skutečnosti pouze výtku nedostatku logického odůvodnění, nikoli také výtku neúplnosti. Než doličené zmatky nejsou odůvodněny, poněvadž rozsudek se vyslovuje o subjektivní stránce obou trestných činů, jimiž byl obžalovaný uznán vinným, sice v jedné větě, ale odděleně a při tom určitě a zřetelně, zjišťuje jednak, že obžalovaný hanobil svým veřejně proneseným výrokem, že Československý stát jest vasalem Anglie, republiku, jsa si vědom toho, že způsobem surovým, štvavým hanobí republiku tak, že to může snížit její vážnost neb ohrozit obecný mír, jednak že svým druhým závadným výrokem vybízel ke zločinu naznačenému v § 1 zákona na ochranu republiky, jsa si vědom dosahu své výzvy. Že odůvodnění obou výroků o subjektivní vině jest logicky bezvadné, plyne z toho, že soud usuzuje na trestné vědomí obžalovaného především z obsahu závadných výroků, pak z inteligence řečníka a z jeho povolání jako redaktora, tedy vesměs z okolností, dopouštějících závěr, k němuž nalézací soud dospěl, nikoli jen ze znalosti programu strany komunistické, jak tvrdí zmateční stížnost, takže již proto jsou liché výtky, jež zmateční stížnost vyvozuje z mylného předpokladu. Nepřesvědčují-li stěžovatele důvody rozsudku a pokládá-li je za neúplné nebo nedostatečné, nedoličuje tím ještě uplatněný zmatek nedostatku důvodů, který by byl opodstatněn jen, kdyby pro výrok o rozhodné okolnosti rozsudek neuváděl důvody vůbec nebo jen nelogické. Nejasnost a neúplnost vidí stěžovatel i v tom, že rozsudek dává výroku obžalovaného »pamatujte na rok 1914...« smysl, že jím obžalovaný podněcoval k tomu, by vojíni v případě války využili zbraní k tomu, by násilím dopomohli k vítězství vrcholnému pro-

gramu III. internacionály, zavedení diktatury proletariátu, a že takto vybízel k pokusu násilím změnití demokraticko-republikánskou formu státu, protože prý neuvádí důvodů pro toto své zjištění, zejména že nezjišťuje, že by byli řeči obžalovaného přítomni i vojíni, ačkoli výzva podle doslovu byla adresována dělníkům, nikoli vojínům, a že neuvádí ani příčinnou a logickou souvislost mezi abstraktní výzvou obžalovaného a mezi předpokládaným útokem na demokraticko-republikánskou formu státu. Tím však doličuje stěžovatel ve skutečnosti zase jen výtka nedostatku (po př. logického) odůvodnění pro zjištěný smysl trestné výzvy obžalovaného; i tato výtka jest bezpodstatná, poněvadž rozsudek svůj závěr, že obžalovaný svou výzvou, přes to, že byla formálně adresována »dělnické třídě« měl na mysli podněcování vojáků, usuzuje z předcházejících jeho útoků proti nynější vládě, (v nichž mluvil výslovně o vojsku: »Vláda ví, že bude vojsko potřebovati«); a že podněcoval k násilné změně demokraticko-republikánské formy státní, usuzuje jednak z doslovu výroku samého: »dojde-li k válce, je na dělnické třídě, by tuto válku změnila v poslední boj s buržoasií«, ve spojení s předcházející jeho chválou nynějších poměrů v Rusku, s nimiž s diktaturou proletariátu, dělnická třída podle slov obžalovaného sympatizuje. Z toho plyne, že rozsudek uvádí pro rozsudkový výrok formální důvody logicky bezvadné. Dává-li zmatečnou stížnost závadnému výroku obžalovaného v druhém odstavci rozsudku uvedenému, libovolný jiný smysl a výklad, než ke kterému dospěl soud, totiž že prý výrok obžalovaného směřoval proti válce a proti buržoasii, nikoli proti čsl. státu a proti jeho formě, neprovádí tím žádný z uplatněných, aniž jiný ze zmatků § 281 tr. ř.

Nepřípustně brojí zmatečnou stížnost proti skutkovému předpokladu prvního soudu, dovozujíc, že výrok obsažený v prvním odstavci rozsudku »Čsl. republika jest vasalem Anglie«, jest trestně nezávadný, poněvadž prý obžalovaný jím jen kritisoval a charakterisoval zahraniční politiku dočasné vlády jako odvislou od vlivu Anglie, že jím nehanobil republiku a že účelem jeho řeči bylo vyjádření opozičního mínění proti politice vládní, již vytýkal vasalství, nikoliv proti státu jako takovému. Ostatně prý pojem vasalství má v sobě prvek dobrovolnosti, který již sám vylučuje ponižující smysl slova, poněvadž stav jím založený není nezměnitelným. Než nalézací soud, vycházející při výkladu z přirozeného smyslu slova »vasal«, a přihlížející k souvislosti, v níž byl výrok pronesen, zjistil — aniž mu v té příčině lze vytýkati, že vyložil pojem vasalství nesprávně — že smyslem výroku obžalovaného jest, že Československá republika — nikoli dočasná vláda — nemá ani možnosti samostatné vůle, samostatného rozhodování, že je podřízena při svých rozhodováních Anglii, že jest státem odvislým, méněcenným, který nemá ani možnosti vystupovati v zahraniční politice jako stát samostatný a suverenní. K námitce zmatečnou stížnosti dlužno dodati, že by ani prvek dobrovolnosti v poměru vasalském neseslaboval zlehčující význam slova, nýbrž naopak jej jen stupňoval, poněvadž stát, který se dobrovolně vzdává své svrchovanosti a ochotně se podřizuje vůli cizí, jest státem opravdu méněcenným, poněvadž se sám zbavuje nároku na vážnost a na úctu ve společnosti národů a států. Namítá-li zmatečnou stížnost

v této souvislosti, že výrok obžalovaného v prvním odstavci rozsudku byl neprávem podřaděn pod ustanovení § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky, poněvadž prý nemá hanlivého smyslu, jež má dávat nalézací soud, nýbrž jest jen dovolenou kritikou zahraniční politiky vládní, že následkem toho tento výrok nebyl způsobilý vyvolati v posluchačích nepřátelské smýšlení proti Čsl. republice, že úmysl obžalovaného nesměřoval k hanobení republiky, nýbrž jen k pronesení opoziční řeči a že posléze nebylo bezvadně zjištěno vědomí obžalovaného o trestnosti výroku, neprovádí tímto způsobem hmotněprávní zmatek po zákonu, nedbaje skutkových předpokladů rozsudku o smyslu závadného výroku, o jeho způsobilosti, vyvolati v posluchačích nepřátelské smýšlení proti státu, o úmyslu pachatelově hanobiti republiku a o jeho vědomí, že ji svým výrokem hanobí způsobem, jenž může snížit její vážnost, po případě ohroziti obecný mír. Nelze však shledati právní omyl ani v názoru soudu, že výrok o vasalství jest hanobením republiky, vycházeli se ze smyslu, obsaženého v rozsudku, jak bylo již výše řečeno, a že toto hanobení jest štvavé, uváží-li se, že výrok byl objektivně způsobilý vyvolati nepřátelské smýšlení proti státu, o němž řečník chtěl posluchačům vmluviti mínění, že je méněcenným a nezasluhuje vážnosti, jsa pouhým vasalem druhého státu. Poněvadž stačí kvalifikace výroku jako štvavého k podřadění pod zákonné ustanovení § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky, nezáleží na tom, zda byl výrok zároveň také surovým, jak dovozuje rozsudek. Jsou tu tudíž všechny předpoklady pro odsuzující výrok, takže rozsudku nelze vytknouti, že je právně mylným nebo že neodpovídá zjištěnému stavu věci. Proti odsouzení pro zločin podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky namítá zmateční stížnost podle čís. 9 a), 10 — správně jen 9 a) — § 281 tr. ř., že byl dotyčný výrok obžalovaného neprávem podřaděn pod toto trestní ustanovení, poněvadž prý se netýká Čsl. republiky, neobsahuje podněcování ke konkrétnímu trestnému činu, nanejmé k úkladům o republiku; účelem výroku prý bylo, agitovati proti válce, obmeziti vliv buržoasie; výzva k boji proti válce a proti buržoasii nebyla prý namířena proti čs. vojenským institucím a, kdyby tomu tak bylo, není prý podněcováním k úkladům proti demokraticko-republikánské formě státní. Posléze prý není zjištěn úmysl obžalovaného podněcovati, jak žádá § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky. Než ani v tomto odstavci není zmateční stížnost z největší části provedena po zákonu, nedbajíc skutkových zjištění rozsudku, která jsou pro právní přezkoumání věci jediné rozhodna. Prvý soud zjistil, že obžalovaný svým druhým výrokem podněcoval k tomu, by jeho posluchači v případě války využili zbraní k tomu, by násilím dopomohli k vítězství svrchovanému programu III. internacionály, k zavedení diktatury proletariátu. Takováto všeobecná výzva, by ti, kdož v případě války nebo mobilisace budou konati vojenskou službu, neplnili povinností jim uložených a zbraní nepoužili proti nepříteli, nýbrž proti spoluobčanům, kteří nejsou proletáři, jest podněcováním. Mluví-li obžalovaný o tom, že je nutno, by dělníci, dojde-li k válce, ji změnili v poslední boj proti buržoasii a tím dopomohli k vítězství komunistickému programu zavedení diktatury proletariátu, jak zjišťuje smysl závadného výroku soud v rozsudku, podněcoval k násilné změně statků,

jež jsou chráněny § 1, a tím k úkladům o republiku. Že obžalovaný podněcoval úmyslně a jsa si toho vědom, že svými slovy vybízí ke zločinu podle § 1 zákona na ochranu republiky, zjišťuje rozsudek formálně bezvadně. Tím jsou dány předpoklady pro odsuzující výrok také v druhém odstavci. Co proti němu uplatňuje zmateční stížnost po stránce skutkové a co není vzato z obsahu rozsudku, nezasluhuje povšimnutí. Neodůvodněnou a z valné části po zákonu neprovedenou zmateční stížnost bylo proto zamítnouti.

Čís. 3280.

Nezletilá dcera bydlící s otcem ve společné domácnosti jest právně a fakticky svěřena jeho dozoru a tudíž až do dosažení zletilosti způsobilým předmětem zločinu podle § 132 tr. zák.

Svésti ve smyslu § 132 tr. zák. lze i osobu mravně porušenou (již před tím souloživší), pokud neměla předem vůle oddati se smilnému jednání, aniž dala sama k němu podnět.

(Rozh. ze dne 5. října 1928, Zm II 182/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po neveřejném ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 14. března 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem svedení ke smilstvu podle § 132 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost, ponechávajíc nedotčeným odsouzení obžalovaného pro zločin podle § 131 tr. zák., napadá rozsudek jen, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným také zločinem podle § 132 tr. zák. Po věcné stránce čís. 9 a) § 281 tr. ř. namítá zmateční stížnost, 1. že soud vyložil nesprávně zákon v ustanovení § 132 tr. zák., pokud jde o otázku, zda byla Terezie F-ová svému otci svěřena k dozoru. Stěžovatel má za to, že zákon v onom zák. ustanovení chrání před svedením jen osoby nedospělé. Poněvadž Terezie F-ová byla v době prvního svedení otcem již dospělá a v roce 1924 dokonce dosáhla zletilosti, chybí prý způsobilý předmět svedení; 2. nemůže prý býti řeči o svedení ve smyslu onoho §, když osoba svedená, jako prý v souzeném případě Terezie F-ová, svým chováním projevila ochotu vykonati nebo dopustiti smilný čin. Zmateční stížnost má za to, že již okolnost doznaná svědkyní F-ovou, že již dávno před tím, než jí otec zneužil, měla poměr s jinými hochy, ji kvalifikuje jako osobu nemravnou, kterou nebylo ani třeba ani možno sváděti k smilnému činu, když se ho již dříve dobrovolně dopustila s jiným. Než zmateční stížnosti nelze dáti v žádném směru za pravdu. a) Stěžovatel nepopírá, že vlastní dcera jest (podle zákona) svěřena mravnímu dozoru otcovu; tvrdí však, že toto svěření končí dosažením dospělosti. Pro tento názor však neposkytuje opory všeobecný doslov ustanovení § 132 tr. zák., pokud jde o svěření »k dozoru« — na rozdíl od svěření k »výchově« nebo »k vyučování«, při nichž již pojmově se podává